

گفت‌وگو با دکتر مسعود کرپاسیان

درباره آثار جوزف استیگلیتز به بهانه انتشار ترجمه دو کتاب «علم اقتصاد و جامعه خوب» و «مردم، قدرت و منافع»

مصلح سرمایه‌داری

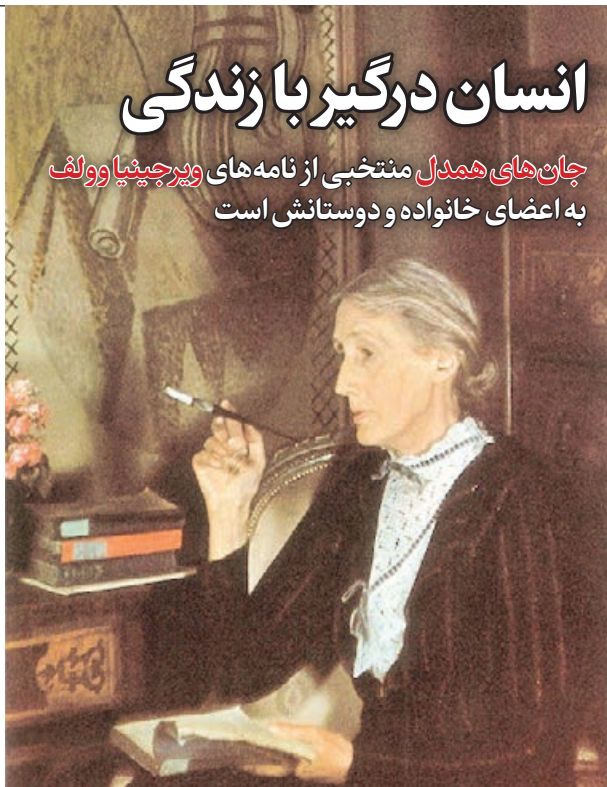
استیگلیتز اقتصاددانی است که موضوعات پیچیده آکادمیک را در کتاب‌هایش طرح نمی‌کند و به همین دلیل برای همه قابل استفاده و به طور خاص برای اقتصاددانان قابل توجه است. او بر عدالت اجتماعی و اقتصادی متمرکز و در عین حال از منظر یک اقتصاددان به کشورهای در حال توسعه توجه ویژه دارد. او موضوع نابرابری را بسیار موجز و گویا تشریح می‌کند؛ حتی بهتر از توماس پیکتی.

انسان درگیر با زندگی

جان‌های همدل منتخبی از نامه‌های ویرجینیا وولف
به اعضای خانواده و دوستانش است

افق‌هایی پراکنده و در عین حال منسجم از روابط ادبی، دغدغه‌های فکری و تحولات درونی او را پیش روی خواننده می‌گذارد.

نامه‌ها از سال ۱۹۰۳ تا ۱۹۴۱ را در برمی‌گیرند و مخاطب آنها چهره‌هایی هستند که جایگاه مهمی در حلقه فکری «بلومزبری» و در زندگی شخصی وولف داشته‌اند؛ از خواهرش ونسابل گرفته تا لئونارد وولف، ویتا سکویل وست، تی.اس. الیوت،

ویرجینیا وولف (۱۸۸۲-۱۹۴۱)، یکی از مهم‌ترین نویسندگان مدرنیست قرن بیستم و از پیشگامان استفاده از «جریان آگاهی» در روایت ادبی است. در دوره میان دو جنگ جهانی، وولف یکی از تأثیرگذارترین افراد محافل ادبی لندن و عضو حلقه بلومزبری بود. از آثار مشهور او می‌توان به رمان‌های «اتاق جیکوب» (۱۹۲۲)، «خانم دالووی» (۱۹۲۵)، «به سوی فانوس دریایی» (۱۹۲۷)، «آرلاندو» (۱۹۲۸) و مقاله مشهور «اتاقی از آن خود» (۱۹۲۹) اشاره کرد. سبک منحصر به فرد او در روایت ذهنی و روان‌کاوانه، آثارش را به نمونه‌هایی درخشان از جریان سیال ذهن تبدیل می‌کند اما فراتر از رمان‌های او، نامه‌هایش گنجینه‌ای از افکار، احساسات و اندیشه‌هایی است که به خواننده امکان می‌دهد تا وولف را نه فقط به عنوان یک نویسنده، بلکه یک انسان با تمام پیچیدگی‌های درونی‌اش بشناسد.

کتاب «جان‌های همدل: منتخب نامه‌های ویرجینیا وولف» مجموعه‌ای از نامه‌هایی است که ویرجینیا وولف به دوستان، خانواده، نویسندگان هم‌دوره خود و دیگر شخصیت‌های مهم زمانه‌اش نوشته است. این نامه‌ها نه تنها بازتاب‌دهنده روح حساس و عمیق وولف هستند، بلکه پنجره‌ای به فضای فکری و اجتماعی آن دوران نیز می‌گشایند. این کتاب که به دست «جوآن تراوتمن بنکس» گردآوری شده، به جای آن‌که روایتی خطی از زندگی وولف باشد،

جان‌های همدل

منتخب نامه‌های ویرجینیا وولف

- نویسنده: ویرجینیا وولف
- ترجمه: فرزانه قوجلو
- انتشارات: نشر خوب
- تعداد صفحه: ۲۸۶ صفحه
- قیمت: ۲۹۵ هزار تومان

یادداشت

بی‌اعتمادی به کلمات

فرزانه قوجلو | مترجم کتاب

ویرجینیا وولف که تقریباً بی‌اغراق با کلماتش می‌زیست، احساس می‌کرد کلمات نقشی دوگانه دارند و به آنها اعتماد نداشت. می‌گفت: «هر چه خیر و هر چه شر است، زاده کلمات‌اند.» و می‌گفت: «من همیشه سعی می‌کنم به آن سوی کلمات برسم.» بنابراین، گفت‌وگوها و نامه‌هایش از مهم‌ترین آثارند. مدت‌هاست که دیگر گفت‌وگوهای او از دسترس ما خارج شده‌اند اما به واسطه نامه‌هایش می‌توانیم او را بشناسیم.

همین ادعا نمی‌تواند درباره نویسندگانی که نامه‌هایشان را به دقت برای آیندگان می‌نویسند، صادق باشد. باید گفت به اصطلاح نامه‌نویسان بزرگ به خصوص مردان نویسنده صفحات خود را با قطعات ادبی پر می‌کنند. نامه‌های وولف را به دلیل بدهگی پر فروغش دوست داشته‌اند. زندگی وولف، دوستی‌ها و عشق‌هایش، علاقه حرفه‌ای‌اش، بیماری‌هایش، آثارش، شیفتگی‌اش به مکان‌ها و مناظر، حساسیت موشکافانه‌اش، نوآوری‌ها و احساسات عمیقش، ولعی که برای شایعه‌ها دارد، جنجال‌ها و شوخی‌ها، عصبانیت‌ها و افشاگری‌هایش، مهربانی و نامهربانی‌اش، محبت و جذابیتش و مهم‌تر از همه لذتش از داستان‌سرایی، همه اینها و بیشتر از اینها در نامه‌ها به نمایش درمی‌آیند. در یکی از این نامه‌ها خطاب به ویولت دیکنسون (تاریخ نامه ۲۸ دسامبر ۱۹۰۶ است) چنین می‌خوانیم: «فکر می‌کنم خانه‌داری چیزی است که من به بهترین شکل از پشش برمی‌آیم. منظورم این است که خانه‌مان را به شیوه‌های خارق‌العاده اداره کنیم. اصلاً خانه‌داری را دوست داری؟ فکر می‌کنم باید به خوبی نوشتن باشد و همان‌طور که چند روز پیش با ونسا درباره‌اش بحث می‌کردم، هیچ‌وقت نمی‌فهمم این دو کار در کجا از هم جدا می‌شوند. دست‌کم اگر باید کتاب‌ها را در یک طرف بگذاری و زندگی را در طرفی دیگر، هر کدام چیز فلک‌زده و بی‌روحو می‌شود. اما نظریه من این است که این دو به طرز تشخیص‌ناپذیری با هم یکی می‌شوند...»

با اسکن این رمزینه می‌توانید
پادکست «ایران کتاب» را
اینجا بشنوید.

SCF تأمین

تأمین مالی زنجیره‌ای

پنجاه‌های خریدار مواد اولیه و خدمات مورد نیاز در تولید محصول

tejaratbank
tejaratbank.ir
۱۵۵۴

- رفع محدودیت‌های نظام بانکی برای تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی
- جلوگیری از بکارگیری تسهیلات اعطایی از بخش مولد به بخش غیرمولد
- تشویق بازار به انجام معاملات در بستر امن و اعتمادسازی بین طرفین معامله
- اعتبار بالایی دستور پرداخت با توجه به تضمین وجه پرات توسط بانک در سررسید و امکانات متنوع آن از قبیل قابلیت نگهداری اوراق تا سررسید، قابلیت خرد شدن مبلغ و انتقال آن به سایر ذینفعان زنجیره تأمین، برای تسویه خرید مواد اولیه و یا کالا

بانک تجارت

ما و جهان عرب

گرایش‌ها و گزارش‌های اندیشگی در جهان عرب بررسی تحولات فکری متفکران عربی معاصر است

سیدحسین اسلامی اردکانی | نویسنده کتاب

گرایش‌ها و گزارش‌های اندیشگی در جهان عرب

- نویسنده: سیدحسین اسلامی اردکانی
- انتشارات: نشر کرگدن
- تعداد صفحه: ۲۷۲ صفحه
- قیمت: ۳۵۰ هزار تومان

آن‌که دغدغه‌های جهان عرب در این مدت کمابیش مسائل و دغدغه‌های ما نیز بوده است. برای نمونه، قاسم امین مصری در سال ۱۸۹۹ کتاب «تحریر المرأة» را نوشت. علی عبدالرازق هم در سال ۱۹۲۵، یعنی یکصد سال پیش، کتاب «الاسلام و اصول الحکم» را نوشت

با این همه مشکلاتی که خودمان داریم، اصلاً چرا باید کتابی درباره متفکران جهان عرب بخوانیم و با گرایش‌های فکری آنها آشنا شویم؟ شاید اولین پرسشی که به ذهن یک کتاب‌دوست هموطن برسد همین است. از قضا، نقطه عزیمت این کتاب آن است که چون ما مشکلاتی داریم و در پی راه‌حل آنها هستیم، شاید لازم باشد چنین کتابی بخوانیم. اما چرا؟ در این جا می‌گویم پنج دلیل اصلی برای خواندن و مرور چنین کتابی به دست بدهم و به طور ضمنی هم بگویم که چرا خودم به نوشتن چنین کتابی دست زدم و بخشی از زندگی‌ام را صرف نوشتن این مجموعه مقالات کردم. نخست آن‌که ما و جهان عرب، کمابیش مشکلات یکسانی داریم و تقریباً پرسش ما آن است که «ما چگونه ما شدیم؟» این سؤال حدود ۲۰۰ سال است که در میان اندیشمندان جهان عرب پیش کشیده شده است و آنها به فراخور حال خویش به آن پاسخ داده‌اند. ما هم این پرسش را داشته و داریم. دوم آن‌که جهان عرب حدود یک قرن زودتر از ما با اروپا آشنا شد و صدای توپ‌های ناپلئون را در مصر شنید و با حضور نظامی غرب در جهان خود مواجه و در پی آن با مسائلی روبه‌رو شد که ما بعدها روبه‌رو شدیم.

سوم آن‌که آنها زودتر از ما به مشکل عقب‌افتادگی و پس‌ماندگی پی بردند و متفکران متعددی کوشیدند برای درمان این معضل نسخه درمان بنویسند. چهارم

و در آن به بحث نسبت دین و دولت پرداخت. پنجم آن‌که تجربه تاریخی جهان عرب نشان داده است که برخی از این راه‌حل‌ها خود زمینه‌ساز مشکلات دیگری بوده‌اند و دردی بر دردهای دیگر افزوده‌اند. با این حال، در جامعه خودمان گاه شاهد این نوع نسخه‌نویسی و پیمودن راه رفته هستیم.

حال به دلایل بالا و دلایل دیگری که با خواندن کتاب آشکار می‌شود، هر کس که دغدغه این مرز و بوم را دارد و در پی پیشرفت جامعه ایرانی است، بد نیست نگاهی به آن چه در جهان عرب گذشته است و می‌گذرد بیندازد و دست‌کم از خطاهای رخ داده در آنجا بیاموزد. با این همه، باید گفت دانش ما از آن چه در جهان عرب گذشته بیشتر نیست. به همین سبب، به خطا گمان می‌کنیم مسائل جهان عرب به خودشان مربوط است و مسائل ما به ما. در اینکه هر یک مسائل خاص خود را دارند شکی نیست، اما این را هم نباید نادیده گرفت که سرشت و ساختار اجتماعی و فرهنگی جهان عرب و ما از جهات متعددی شباهت دارند و مشترکات دینی، فرهنگی، اقتصادی و منطقه‌ای ما را به هم گره می‌زند.

کتاب حاضر حاصل بیش از یک دهه مطالعه و کار در عرصه اندیشه جهان عرب است که در آن کوشیده‌ام فارغ از حب و بغض و مسائلی که اندیشیدن روشن را دشوار می‌کند، گزارشی روشن از آن چه میان متفکران عرب می‌گذرد به دست بدهم و گاه گاستی‌های روشی آنها را بازگویم. البته نه به قصد خرده‌گیری، بلکه برای هشدار از آن‌که مبادا خودمان در همین دام بیفتیم.

مفسر درگیر و دغدغه‌مند

سید حسن اسلامی اردکانی، دانش‌آموخته حوزه علمیه قم و دکترای فلسفه دین، پژوهشگر حوزه کلام جدید و اخلاق کاربردی است. اسلامی اردکانی استاد فلسفه دین و فلسفه اخلاق در دانشگاه ادیان و مذاهب است و از آثار او می‌توان به کتاب‌های «دروغ مصلحت‌آمیز» و «شبیه‌سازی انسانی از دیدگاه آیین کاتولیک و اسلام» نام برد. «سودای تفکیک: جستارهایی در سنت فکری، روش‌شناسی و شخصیت‌های مکتب تفکیک» کتابی دیگر از اسلامی اردکانی است که نشر کرگدن منتشر کرده است.

اسلامی اردکانی در کتاب «گرایش‌ها و گزارش‌های اندیشگی در جهان عرب» میانجی‌ای اندیشمند است؛ میانجی میان خواننده فارسی‌زبان و ساحت اندیشه‌ای که کمتر در ایران خوانده شده، در حالی که در جهان عرب، سال‌هاست مسأله عقلانیت، سکولاریسم، حقوق بشر و تجدد، سوژه اندیشگی متفکرانی چون محمد عابد الجابری، فهمی جدعان، سلمی خضرا الجیوسی و بسیاری دیگر بوده است. دو مقاله اول «گرایش‌ها و گزارش‌های اندیشگی در جهان عرب» به بررسی و آرای محمد عابد الجابری، از پرکارترین نویسندگان و متفکران عرب که طی چهار دهه گذشته

آثار مهم و بحث‌برانگیزی در زمینه‌های متنوع نوشته، می‌پردازد و کتاب چهار جلدی «نقد العقل العربي» او مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد. مقاله سوم با عنوان «متافیزیک پیشرفت در جهان عرب» مفهوم پیشرفت را در آثار فهمی جدعان با نگاهی تاریخی و نقادانه می‌سنجد. «کارمایه و کارنامه حقوق بشر در اندیشه عربی»، «سترونی سکولاریسم در جهان عرب»، «گرایش‌ها و گزارش‌های اندیشگی در مصر معاصر» و «ساز مخالف: درباره فمینیسم اسلامی» دیگر مقالات کتاب هستند.

اسلامی اردکانی در کتابش نه از منظر یک ناظر بی‌طرف، بلکه از جایگاه یک مفسر درگیر و دغدغه‌مند می‌نویسد؛ مفسری که می‌خواهد بداند چرا با وجود تلاش‌های گسترده، عقلانیت در جهان عرب هنوز درگیر بازتولید گذشته است و پروژه‌های مدرنیزاسیون چرا در دل سنت فرو می‌پاشند. این اثر، در نقطه تلاقی سه حوزه مهم فلسفه دین، علوم سیاسی و مطالعات خاورمیانه ایستاده است و در عین حال، نگاهی کاربردی نیز دارد.

سپینو

سپهرکا نو

پلتفرم بانکداری دیجیتال بانک صادرات ایران

خدمات دیگر

شارژ، اینترنت، قبض، نیکوکاری
هدیه دیجیتال و...

کارت به کارت سایر بانکها

انتقال وجه از کارت سایر بانکها

مدیریت کارت

افتتاح حساب

انتقال وجه

بانک صادرات ایران

گفت‌وگو

عکس: علی محمدی / ایران

گفت‌وگو با دکتر مسعود کرباسیان درباره آثار جوزف استیگلیتز
به بهانه انتشار ترجمه دو کتاب «علم اقتصاد و جامعه خوب» و «مردم، قدرت و منافع»

مصلح سرمایه‌داری

● شما از پیشگامان ترجمه کتاب‌ها و معرفی آرای جوزف استیگلیتز در ایران هستید و دو کتاب «تجارت منصفانه برای همه» و «نگاهی نو به جهانی شدن» او را ترجمه کرده‌اید. بنا به چه ضرورت و نیازی سراغ ترجمه کتاب‌های استیگلیتز رفتید و آثار او در ایران چه روندی طی کرد که مورد اقبال واقع شد، به‌گونه‌ای که در حال حاضر بیشتر کتاب‌هایش ترجمه شده است؟

من در سال ۱۳۷۱ مسئول کمیته «بررسی اثرات عضویت ایران در سازمان جهانی تجارت» شدم که به مدت سه سال طول کشید و یک گزارش ۵ هزار صفحه‌ای استخراج و به هیأت دولت و مقامات عالی نظام تحویل شد. در آنجا تحلیلی انجام و قرار شد مذاکرات برای عضویت آغاز شود ولی متأسفانه در دولت اتفاقاتی رخ داد که هنوز هم کار معطل مانده است. چرایی این مسأله در جای خود قابل بررسی است اما همان زمان متوجه شدم «سازمان جهانی تجارت» را نباید به عنوان یکی از موضوعات جهانی شدن (Globalization) در نظر گرفت. مانند همه

منصفانه برای همه» و «نگاهی نو به جهانی شدن» جوزف استیگلیتز هم هست، درباره آثار او صحبت کردیم. کرباسیان نقش مهمی در معرفی آثار و اندیشه‌های جوزف استیگلیتز در ایران ایفا کرده و از آنجا که هم در عرصه سیاست‌گذاری و مدیریت اجرایی نقشی فعال داشته و هم دلبسته دانش و کتاب است، شاید بتوان گفت بهترین شارح و مفسر استیگلیتز در ایران است. البته مطالعات او محدود به حوزه اقتصاد و سیاست نیست و پیگیر جدی کتاب‌های دیگر حوزه‌های علوم انسانی و حتی رمان هم هست؛ اصطلاحاً یک کتاب‌باز حرفه‌ای است و از کتاب‌های پیشنهادی‌اش این امر کاملاً مشخص است. این گفت‌وگو به بهانه انتشار ترجمه‌های تازه‌ای از آثار استیگلیتز انجام شده اما فراتر از بررسی این ترجمه‌ها، فرصتی فراهم شد تا به مرور تحولات فکری در حوزه جهانی شدن، نقد نئولیبرالیسم، جایگاه نهادهای بین‌المللی اقتصادی و نیز تبیین اهمیت رویکردهای مبتنی بر برابری که استیگلیتز به آنها نظر داشته است، بپردازیم.

بیزن موموند | دبیر «ایران کتاب»

جوزف استیگلیتز یکی از برجسته‌ترین اقتصاددانان معاصر است که با دریافت جایزه نوبل اقتصاد در سال ۲۰۰۱ به دلیل پژوهش‌هایش در زمینه «اطلاعات نامتقارن»، به شهرت جهانی دست یافت. اهمیت استیگلیتز صرفاً به دستاوردهای نظری‌اش محدود نمی‌شود، بلکه به دلیل حضور فعال او در نهادهای مهم بین‌المللی مانند بانک جهانی و نقدهای صریح و مستندش به سیاست‌های اقتصادی نئولیبرالی، جایگاهی ممتاز میان منتقدان درون‌ساختار نظام سرمایه‌داری پیدا کرده است.

در این گفت‌وگو با دکتر مسعود کرباسیان، رئیس کل گمرک (۱۳۹۶-۱۳۹۷)، وزیر اقتصاد (مرداد ۱۳۹۶- شهریور ۱۳۹۷) و مدیرعامل شرکت ملی نفت (آبان ۱۳۹۷- شهریور ۱۴۰۰) که مترجم دو کتاب «تجارت

موضوعات دیگری که افراد به جای آن که حوصله و زمان در فهم و درک آن صرف کنند، صرفاً با بیان یک کلمه و ادغام موضوع در آن کلمه، مسأله را از دستور کار خارج یا غیرقابل پرداختن می‌کنند، در این موضوع نیز چنین رویکردهایی به وجود آمد. به تبع همین امر بود که من به موضوع «جهانی شدن» علاقه‌مند شدم و شروع به مطالعه امر جهانی شدن کردم و حدود یازده جلد کتاب در خصوص جهانی شدن ترجمه نمودم. در این جریان به دو کتاب از استیگلیتز برخورد کردم. یکی همین کتاب «تجارت منصفانه برای همه» بود که در آن عمدتاً به بحث‌های سازمان جهانی تجارت و مباحث مربوط به تجارت بین‌الملل پرداخته می‌شود و نقدهای خودش را به سازمان جهانی تجارت و «موافقتنامه دور اروگوئه» که مبنای عبور از موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت (گات) به سازمان تجارت جهانی بود، مطرح می‌کند. موضوعاتی نظیر یارانه‌های کشاورزی، اخلاق در تجارت بین‌الملل، چگونگی حمایت از صنایع نوپا، استثنای موافقتنامه دور اروگوئه و دفاع از حق انعطاف برای کشورهای فقیر و اینکه این کشورها بتوانند یک دوره زمانی بیشتری حمایت داشته باشند. بعد از مدتی، استیگلیتز یک کتاب دیگر در زمینه جهانی شدن چاپ کرد با عنوان «کارآمدسازی جهانی شدن» که مربوط به همان زمانی است که مشاور بانک جهانی بود و نقد خود را به «صندوق بین‌المللی پول» و نهادهای بین‌المللی اقتصادی مطرح می‌کند. کتاب «کارآمدسازی جهانی شدن» را من با عنوان «نگاهی نو به جهانی شدن» ترجمه کردم. ترجمه این کتاب مورد استقبال قرار گرفت و حتی برنده جایزه کتاب سال هم شد که چون دولت تغییر کرد، روز آخر نام من را از فهرست

حذف کردند و آن جایزه را دریافت نکردم. البته بعداً در مراسم دیگری در همان سال، کتاب مورد تقدیر قرار گرفت. کتاب‌های استیگلیتز عمدتاً در سراسر جهان مورد اقبال واقع شده است و در ایران نیز این توجه به آثارش وجود داشت.

● در ادامه سؤال اول بد نیست به این مسأله اشاره کنید که اصلاً جوزف استیگلیتز به چه کار ما می‌آید که مترجمان و ناشران متعددی سراغ ترجمه و انتشار کتاب‌های او رفتند. به عبارت دیگر چه میزان از این اقبال از ضرورت است و چه میزان به خاطر این است که نوبل اقتصاد گرفته است؟

بسیاری از افراد برنده جایزه نوبل می‌شوند ولی دیده شدن به منزله پذیرفته شدن نیست. استیگلیتز اقتصاددانی است که به مسائل روز می‌پردازد و به وقایع نگاه نقدانه دارد. زمانی که وی در بانک جهانی بود، به این مجموعه و صندوق بین‌المللی پول نقد جدی وارد می‌کرد. دوره‌ای که استیگلیتز در بانک جهانی کار می‌کرد، همزمان بود با «اجماع واشنگتن» که صندوق بین‌المللی پول، بحث «لیبرالیسم اقتصادی» را که بعداً تبدیل به نئولیبرالیسم شد، مطرح کرده بود و به مرور اثرات مخرب خود را نشان داد. حتی در آمریکای لاتین آن سیاست‌ها را به عنوان «دهه گمشده» می‌شناسند و ادامه آنها منجر به بحران مالی سال ۲۰۰۸ شد که آسیای جنوب شرقی، اروپا و آمریکا را دربرگرفت.

واکنش بموقع و جسورانه استیگلیتز به این وقایع، نشان داد او فردی جدی و مطلع در این زمینه است. عامل دیگری که او را مهم می‌کند و به آثارش بها می‌دهد، اعتبار علمی و دانشگاهی او است. نقدی که درباره بازار آزاد و رها شده دارد، حکایت از نوعی «نهادگرایی جدید» است. البته نه اینکه به او لقب نهادگرا بدهیم، چرا که استیگلیتز نه مدافع بازار آزاد محسوب می‌شود و نه تماماً نهادگرا، بلکه می‌توان او را بلکه نوعی «نئوکینزین» دانست. کتاب‌های او پیچیده نیست و قابل فهم است. چندان موضوعات پیچیده آکادمیک را در کتاب‌هایش طرح نمی‌کند و به همین دلیل برای همه قابل استفاده هستند. البته برای اقتصاددانان نیز به طور خاص قابل توجه است. او بر عدالت اجتماعی و اقتصادی

متمرکز است و در ضمن نگاهی که به کشورهای در حال توسعه از منظر یک اقتصاددان است. شاید بتوان از این جهت او را هم‌رده با آمارتیا سن دانست. هرچند که آمارتیا سن بیشتر به جامعه‌شناسی نزدیک است ولی استیگلیتز، هم از عدالت اجتماعی دفاع می‌کند، هم به موضوع «اخلاق تجارت» نظر دارد و هم کشورهای در حال توسعه را مورد بحث قرار می‌دهد. رویکرد او از این منظر که از درون کشورهای توسعه‌یافته با چنین جایگاه علمی، سیاست‌های مطرح شده از سوی این کشورها را نقد می‌کند، اهمیت دارد. او به موضوع نابرابری نیز توجه ویژه دارد. او نابرابری را به نحوی حتی از توماس پیکتی (اقتصاددان چپ فرانسوی) بهتر توضیح می‌دهد. به خصوص در «نگاهی نو به جهانی شدن» این موضوع را به خوبی بسط می‌دهد و در کتاب «نابرابری» نیز به طور ویژه به آن می‌پردازد.

● از جوزف استیگلیتز به عنوان منتقد درون اردوگاهی سرمایه‌داری یاد می‌شود. با توجه به اینکه هر چه می‌گذرد نقدهای استیگلیتز به جریان اصلی اقتصاد بیشتر و تندتر می‌شود، آیا هنوز می‌توان او را در جریان اصلی (سرمایه‌داری) تعریف کرد؟

سال ۲۰۰۸ نشان داد مشکلات، جدی است و اینکه پایان تاریخ باشد و تصورات در مورد پیروزی نهایی لیبرالیسم و نئولیبرالیسم، چندان صحیح نیست. او مدافع سوسیالیسم و طرفدار اقتصاد دولتی فراگیر نیست. به بازار آزاد فراگیر هم اعتقاد ندارد بلکه با عدالت اجتماعی و نظارت نهادهای عمومی یک رویکردی نئوکینزی دارد. به موضوعاتی نظیر مالیات تصاعدی، فساد در سیاست‌گذاری، قانونگذاری نظام تأمین اجتماعی و سیاست‌های پولی و مالی می‌پردازد. استیگلیتز معتقد است سرمایه‌داری باید اصلاح و اشکالات آن برطرف شود. معتقد است بازار کاملاً آزاد نیست و بالاخره محدودیت‌هایی دارد. رقابت در آن شکل نگرفته و اطلاعات در اختیار همه نیست. به همین سبب برخی شرکت‌ها یا یک طبقه خاصی می‌توانند در آن تأثیرگذار باشند. به جهت این کژکارکردی‌ها معتقد است باید این اقتصاد سرمایه‌داری را اصلاح کرد، به نحوی که نظام تأمین اجتماعی داشته باشد، رفاه عمومی حاصل شود و آزادی برای مردم به همراه آورد. تعریف او از آزادی با تعریف متفکرانی چون هابک و فریدمن متفاوت است و به نوعی آزادی را بازتعریف می‌کند. او معتقد

است باید توانایی‌های افراد برای زندگی معنادار شود، دسترسی به آموزش، بهداشت و فرصت‌های اقتصادی فراهم آید و اینها را به عنوان آزادی طرح و دنبال می‌کند.

● **به تازگی دو کتاب از استیگلیتز به فارسی ترجمه شده: نشر روزنه، جدیدترین کتاب او با عنوان «علم اقتصاد و جامعه خوب» را با ترجمه سیدعلیرضا بهشتی شیرازی منتشر کرده و انتشارات دنیای اقتصاد هم «مردم، قدرت و منافع» را با ترجمه ایمان رحمانی منتشر کرده است. این دو کتاب بین آثار استیگلیتز چه جایگاهی دارند و چه ارزیابی‌ای از ترجمه آنها دارید؟**

دومین کتابی که نام بردید مربوط به ۲۰۱۹ است و اولی یعنی «علم اقتصاد و جامعه خوب» مربوط به ۲۰۲۴ می‌شود که به سرعت ترجمه و روانه بازار کتاب شده است. ترجمه‌ها هر دو خوب هستند. انتشارات دنیای اقتصاد کار ترجمه را پرحوصله‌تر دنبال می‌کند و ناگزیر زمان طولانی‌تری را صرف انتشار کتاب می‌کند، در صورتی که ترجمه کتاب «علم اقتصاد و جامعه خوب» هم قابل قبول و قابل استفاده است، به خصوص آن‌که در زمانی منتشر شده که ترامپ مجدداً به قدرت بازگشته و نقد نئولیبرالیسم مبنی بر بازار آزاد، کاهش نقش دولت، نابرابری، بی‌ثباتی اقتصادی و به خصوص ظهور پوپولیسم و اقتدارگرایی را در آن مطرح می‌کند، بنابراین به شرایط روز نزدیک‌تر است. کتاب «مردم، قدرت و منافع» بیشتر مدافع نقش فعال دولت در جهت کاهش نابرابری و حفاظت محیط زیست است و می‌کوشد جایگزینی برای سرمایه‌داری بی‌مهار نئولیبرالی ارائه کند. همچنین رابطه دموکراسی و اقتصادهای بزرگ را بحث می‌کند. در کتاب «علم اقتصاد و جامعه خوب» استیگلیتز اشکالاتی را که در بازار آزاد رها شده وجود دارد نیز به طور جدی مورد بحث و نقد قرار می‌دهد.

● **یک سؤال فرعی هم اینکه چرا در ترجمه، عنوان برخی از کتاب‌ها یا کامل ترجمه نمی‌شود و یا کلاً تغییر پیدا می‌کند. مثلاً عنوان اصلی کتاب «اقتصاد و جامعه خوب» در نسخه اصلی «راه آزادی / the road to freedom» است که در ترجمه تغییر کرده است.**

به هر حال برخی از این موارد تصمیم ناشر است، برخی به فرهنگ کشور مقصد بازمی‌گردد یا آن‌که در ترجمه، عنوان مطلب به خوبی قابل انتقال نیست. این امر در سایر کشورها نیز رایج است و خاص ایران نیست، با آن‌که ترجمه آزاد نیز در برخی از موارد مورد توجه است. من «کارا نمودن جهانی شدن» را به «نگاهی نوبه جهانی شدن» تبدیل کردم و واقعاً محور بحث، نگاهی نو بود که به مباحث وجود داشت. شاید در کتاب «علم اقتصاد و جامعه خوب» بد نبود که «راه آزادی» هم در پرانتز ذکر می‌شد، چون عملاً در این کتاب نویسنده با «راه بردگی» قون‌هایک، مقابله کرده و آن را مورد نقد قرار داده است. این اثر تأکید دارد که نظرهایک، آزادی نیست و آزادی را به گونه دیگری تعریف می‌کند. البته به هر حال کتاب باید مخاطب خود را هم پیدا کند. در جامعه‌ای که تیراژ کتاب به ۵۰۰ نسخه رسیده و خیلی‌ها به مطالعه توجه ندارند، شاید لازم است عناوین را به طور جذاب و با در نظر گرفتن ملاحظات بازاریابی انتخاب کرد.

● **چون در ایام برگزاری نمایشگاه کتاب هستیم اگر بین کتاب‌هایی که به تازگی مطالعه کرده‌اید پیشنهادی برای خوانندگان دارید خوشحال می‌شویم بفرمایید و درباره دلایل پیشنهاد و اهمیت این کتاب‌ها هم اگر نکاتی دارید، ذکر کنید؟**

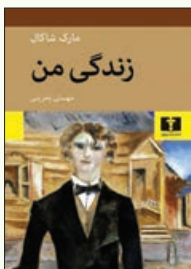
من تلاش می‌کنم برخی از کتاب‌های مهم اخیر را معرفی کنم و به کتاب‌های قدیمی برنمی‌گردم. در زمینه اقتصادی، کتاب‌هایی که اخیراً چاپ شده و قابل خواندن هست، غیر این دو کتاب از استیگلیتز که شما هم اشاره کردید و مطالعه آن را من هم توصیه می‌کنم، می‌توان به این کتاب‌ها نیز اشاره کرد: «تجربه شیلی، ظهور و سقوط نئولیبرالیسم»، «حکمرانی اقتصاد» نوشته دنی رودریک، «رشد فراگیر توسعه دموکراتیک» کار علی دینی ترکمانی، «چین چگونه از تله فقر گریخت» ترجمه آقای نوری نائینی، «بازپس‌گیری توسعه»، «۵۰ اقتصاددان بزرگ»، «تلاش برای نجات اقتصاد اتحاد شوروی»، «دور مانده از توسعه»، «ریاضت اقتصادی» اثر یانیس واروفاکیس که وزیر اقتصاد دولت یونان بوده و آمارش خواندنی است، «دولت‌های فرومانده و زوال نهادهی»، «اقتصاد روایی» نوشته رابرت شیلر، مجموعه کتاب‌های پویش فکری توسعه که به روایت‌های مختلف است: پرویز مسعود، فرهنگ و... که خواندنی هستند و انتشارات روزنامه شرق آنها را چاپ کرده است. کتاب «چگونگی دستیابی به رشد فراگیر»، «اقتصاد ناهنجاری‌های پنهان اجتماعی» نوشته استیون لویت و «چگونه چین از شوک درمانی گریخت» هم در حوزه اقتصاد خواندنی هستند.

دو کتاب قدیمی‌تر هم هست که توصیه می‌شود حتماً مخاطبان ما بخوانند: یکی «چرا ملت‌ها شکست می‌خورند؟» اثر دارون عجم اوغلو و جیمز رابینسون و «اقتصاد خوب برای دوران سخت» آبهیجیت بنرجی که

این هم اثر بسیار خواندنی‌ای است. در این فرصت تمایل دارم آثار خواندنی دیگری را نیز معرفی کنم. در زمینه ادبیات، کتاب «سال‌ها» اثر آرنو که برنده جایزه نوبل هم شد. کتاب آخر ماریو بارگاس یوسا به نام «سکوت» را به شما تقدیم می‌کنم، همچنین «دلیستگی کتابی» اثر احمد اخوت، چون اصفهانی هستم کتاب «سینگورینگ» اثر علی خدایی را توصیه می‌کنم. کتاب «آنا کارنینا» مشکل‌گشا، «دروغ‌ها درباره مادر» با ترجمه خوب خانم مهشید میرمعزی، «شاه کرنش می‌کند» از هرتا مولر، «زندگی روی دور تند» اثر ژرژو، «دعوت به تماشای دوزخ»، «نشخوار روایاها» و «زندگی من» اثر مارک شاگال که خانم مهستی بحرینی آن را به خوبی ترجمه کرده‌اند.

در ارتباط با کتاب‌های جامعه‌شناسی، فلسفه و مدیریت هم بد نیست چند اثری را معرفی کنم. کتاب «تصادف» از برایان کلاس اثر خوبی است. کتاب «خاورمیانه معاصر در عصر تحول»، «ماراتن صد ساله»، «چه باید کرد؟» اثر آلن بدیو، «کشف ذهن: کشف نشانگان ریختار ذهن ایرانی» از حاتم قادری، «رهبری» نوشته کیسینجر، «انقلاب بدون انقلابیون» نوشته آصف بیات، «عصر انقلاب» از فرید زکریا، «عقل و سکون در حکمرانی» نوشته علی لاریجانی، «چگونه محافظه‌کار باشیم» از راجر اسکروتن، «راه و رسم جهان» نوشته فرامکین و کتاب «صفر به یک» از پیتربیل که کتاب مورد توجه ایلان ماسک بوده و در زمینه هوش مصنوعی و اینترنت کتاب معتبری هست. کتاب «سفر فلسفی در جست‌وجوی معنای زندگی»، کتاب «نظریه‌های رفتار سازمانی و اجتماعی» اثر آقای اعرابی و «عدالت: چه باید کرد؟» هم اثر دیگری است که توصیه می‌کنم. من از معرفی کتاب‌های قدیمی‌تر صرف‌نظر کردم ولی امیدوارم موارد معرفی شده برای خوانندگان مفید و قابل استفاده باشد.

خاورمیانه جدید

خاورمیانه معاصر در عصر تحول به قطب‌بندی‌های سیاسی این منطقه بعد از بهار عربی می‌پردازد

مهدی زیبایی | مترجم کتاب

با شروع دومینوی ناآرامی‌های عربی در اواخر سال ۲۰۱۰ از شمال آفریقا و گسترش آن به تمام منطقه خاورمیانه به استثنای جمهوری اسلامی ایران، امارات متحده عربی و قطر، نظم منطقه‌ای این حوزه جغرافیایی دستخوش تغییر شد. به‌طوری‌که پاره‌ای از بازیگران (برای مثال مصر، سوریه و عراق) به‌واسطه تحولات ناشی از ناآرامی‌های مذکور از گردونه عناصر تأثیرگذار منطقه‌ای خارج و پاره‌ای دیگر (برای مثال ترکیه، قطر و امارات) جایگزین آنها شدند. این نظم جدید که می‌توان از آن با عنوان نظم محور سه‌گانه یاد کرد، شامل ایران، عربستان-امارات و ترکیه-قطر می‌باشد. در نظم جدید که ایران به دنبال تشکیل منطقه‌ای عاری از نفوذ قدرت‌های بزرگ بیرونی، تعهد بازیگران منطقه به شعار اسلامی، آزادسازی فلسطین از اشغال اسرائیل و... است با این تفاوت که دیگر عراق و سوریه را نمی‌توان از بازیگران تأثیرگذار به حساب آورد و در عوض انصارالله یمن به‌عنوان یک بازیگر غیردولتی شریک به نسبت جدید ایران در منطقه به حساب می‌آید.

عربستان-امارات دیگر محور نظم منطقه‌ای کنونی محسوب می‌شوند که علی‌رغم اشتراک در برخی از موضوعات، ماهیت روابط آنها از پاره‌ای اختلافات به نسبت عمیق رنج می‌برد. برای مثال آنها در خصوص ملاحظات امنیتی نسبت به ایران، به قدرت رسیدن اسلام‌گرایان نزدیک به جریان اخوان المسلمین در کشورهای منطقه و سرکوب هرگونه ناآرامی در زیرنظام منطقه‌ای خلیج فارس و خلیج عدن دارای اشتراک مواضع هستند. اما در عین حال، در پاره‌ای از مسائل چون استفاده از اسلح

سیاسی، اختلافات سرزمینی یا نگاه به یکدیگر به عنوان رقبای بالقوه منطقه‌ای از هر دو منظر سیاسی و اقتصادی در نقطه مقابل یکدیگر قرار دارند. به عبارتی، محور به نسبت تازه تأسیس عربستان-امارات در منطقه، بلوک قدرتی بی‌قرار

و بی‌ثبات محسوب می‌شود. در نهایت آخرین محور تازه متولد شده در پرتو تحولات ناشی از ناآرامی‌های عربی، بلوک قدرت ترکیه-قطر است که در چهارچوب حمایت از اسلام سنی و جنبش‌های آزادی‌خواه در جهان عرب شکل گرفته است. بلوک مورد بحث در پرتو حمایت ترکیه از قطر در جریان قطع رابطه کشورهای

نویسندگان

مشارکت‌کننده در این اثر که هریک به عنوان مستشرقین شناخته شده محسوب می‌شوند، تلاش کرده‌اند با بازگویی ویژگی‌های خاورمیانه معاصر تغییرات به‌وقوع پیوسته در این منطقه را طی بیش از یک دهه گذشته به مخاطب منتقل کنند

بی‌ثباتی ناشی از ناآرامی‌های عربی در طول یک دهه گذشته مشاهده کرد.

شایان ذکر است، تحولات مذکور در یک بستر بزرگتر بین‌المللی نیز در حال وقوع است. توافق سیاسی عربستان و ایران با میانجیگری چین، بی‌توجهی امارات به درخواست‌های ایالات متحده مبنی بر قطع ارتباط با ایران و سوریه، مخالفت هر دوی این بازیگران با سیاست‌های نفتی آمریکا در آپیک پلاس به‌همراه سابقه محافظه‌کارانه آمریکا در نقش‌آفرینی منطقه‌ای طی یک دهه اخیر گویای یک دگرگشت عمیق و جابه‌جایی قدرت در غرب آسیا است. به‌عبارت دیگر، منطقه شاهد کاهش نفوذ سیاسی و حضور آمریکا و به احتمال قوی افزایش نقش منطقه‌ای چین از نوع اقتصادی آن باشد. با این حال، واقعه ۷ اکتبر ۲۰۲۳، در پی حمله حماس به اسرائیل و نتایج جانبی آن، در عمل نظم خاورمیانه را وارد مرحله نوینی ساخته است که دیگر با قبل آن قابل مقایسه نیست. وقایع ۷ اکتبر ۲۰۲۳، نظم خاورمیانه عربی را به سمت دو بلوک قدرت عربستان-اماراتی و محور اخوانی سوق داده است که در این نظم ترکیه در چهارچوب برنامه‌های جاه‌طلبانه و پیوندهای بین منطقه‌ای غرب آسیا و آسیای مرکزی سودای تشکیل حکومت جهانی توراتی به سرکردگی این کشور را دارد. کتاب «خاورمیانه معاصر در عصر تحول»،

ترجمه آخرین کتاب ویراسته جیمزال. گلوین استاد برجسته تاریخ در دانشگاه کالیفرنیا (UCLA) است که در سال ۲۰۲۱ روانه بازار شد. گلوین از خاورمیانه‌شناسان بزرگ حال حاضر جهان به حساب می‌آید که کتاب‌های او در حوزه خاورمیانه هم‌اکنون در دانشگاه‌های مطرح دنیا تدریس می‌شود. شایان ذکر است پیش از این دو کتاب آخر او با عناوین «همه چیز درباره ناآرامی‌های عربی» و «خاورمیانه جدید» توسط مترجمان اثر حاضر ترجمه و روانه بازار شده است. کتاب پیش رو که در چهار بخش و ۱۵ فصل مجزا سازماندهی شده است، ابعاد مختلف سیاست را در خاورمیانه پس‌انآرامی‌های عربی به تصویر می‌کشد. نویسندگان مشارکت‌کننده در این اثر که هریک به عنوان مستشرقین شناخته شده محسوب می‌شوند، تلاش کرده‌اند با بازگویی ویژگی‌های خاورمیانه معاصر تغییرات به‌وقوع پیوسته در این منطقه را طی بیش از یک دهه گذشته به مخاطب منتقل کنند. با آن که کتاب «خاورمیانه معاصر در عصر تحول» اثری ویراسته است و هر فصل از آن توسط یک نویسنده مجزا به رشته تحریر

درآمده است اما مترجمان سعی کرده‌اند تا حد ممکن از ترجمه لفظ به لفظ خودداری ورزند و منظور مؤلفین را در قالب جملات و عبارات سلیس به خواننده منتقل کنند.

خاورمیانه معاصر در عصر تحول

- نویسنده: جیمزال. گلوین
- ترجمه: مهدی زیبایی و محمد بابایی
- انتشارات: نگاه معاصر
- تعداد صفحه: ۴۷۸ صفحه
- قیمت: ۴۶۰ هزار تومان

پیشنهاد کتاب

مهدی رجبی / نویسنده و مترجم

پرورش تفکر انتقادی در کودکان

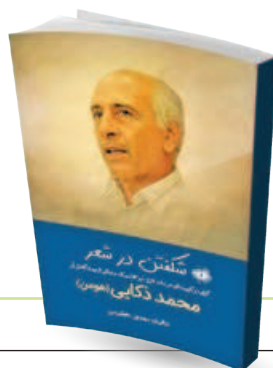
در میان انواع کتاب‌های تصویری، دسته‌ای وجود دارند که اگرچه، داستان خاصی را روایت نمی‌کنند اما شیوه روایت‌گری و تصویرسازی‌شان، تجربه خوانشی خوشایند را برای مخاطب فراهم می‌کند. کتاب «آنچه ما را انسان می‌کند» روایتی است شیرین از چیستی مفهوم «زبان»، مهم‌ترین و قدرتمندترین ابزار تفکر انسانی که هنوز هم مبدأ دقیقی برای آغاز آن مشخص نشده. در این کتاب، نویسنده و تصویرگر کوشیده‌اند با ارائه روایتی جذاب و خلاقانه درباره ویژگی‌ها مفهومی زبان به عنوان عامل تفکر و ارتباط بین انسان‌ها، نوعی تعلیق داستانی را هم در متن بگنجانند. راوی انتزاعی این داستان تا انتها خودش را معرفی نمی‌کند و فقط به شرح نشانه‌ها و کاربرد خودش در زندگی انسان‌ها و تمدن می‌پردازد. مثلاً جایی می‌گوید با نابودی یکی از نمونه‌های من، شاید یک فرهنگ برای همیشه نابود شود. یا در جایی دیگر، تصویری از یک نوزاد را می‌بینیم که کلاف کاموایی را دست گرفته و بعد او را در پنج مرحله بعد و تا پیری و ضعف می‌بینیم که دوباره و با حالتی حیران و سرگشته، رشته کاموا را به دست گرفته است. راوی می‌گوید: «وقتی بچه بودی من را خوب نمی‌شناختی. با گذشت زمان با من بیشتر و بیشتر آشنا شدی، اما وقتی پیر شوی، باز هم ممکن است فراموشم کنی.» این سبک خلاقانه روایت و تصویرگری برای پرورش تفکر انتقادی و خلاق در کودکان و خصوصاً در شناخت مفاهیمی انتزاعی مانند زبان بسیار مفید است. فکر می‌کنم جای این گونه کتاب‌ها در بازار نشر ایران بشدت خالی باشد.

علیرضا بهرامی / شاعر

شکفتن در شعر

غزل معاصر ایران در صد سال گذشته یک سیر تکوینی رو به رشد را پیموده است. شاید همین سیر تکوینی تعالی‌گرا موجب شده است با وجود تحول‌های اجتماعی و دوره‌های پرفراز و نشیب، قالب غزل همچنان پویاترین و در نتیجه زنده‌ترین قالب شعر فارسی از هزار سال پیش تاکنون و تا امروز باشد. در این مسیر، بین نامی چون «منوچهر نیستانی» در دهه‌های ۳۰ و ۴۰ تا نسل بعدی پیشگامان، یعنی نام‌هایی چون «حسین منزوی»، «محمدعلی بهمنی» و «سیمین بهبهانی»، نام‌هایی وجود دارند که تداوم بهینه‌سازی قالب غزل را در نقش دوندگانی در مسیر دوی امدادی ظاهر شدند. یکی از این نام‌ها، «محمد ذکایی (هومن)» است. او در کنار نام‌هایی چند، در فضای مطبوعات و کافه‌های دهه‌های ۴۰ و ۵۰ تحولی را در زبان غزل رقم زد که توسط میراث‌داران‌شان در نسل‌های بعد، تداوم یافت. اما نام‌های این گروه از شاعران به دلایل مختلف در گذر زمان گرد فراموشی گرفت. برای نمونه، هومن ذکایی حدود ۴۰ سال پیش مهاجرت کرد، دیگر کتاب چاپ نکرد و در نتیجه کمتر در بطن رخداد‌های ادبی قرار داشت. هرچند او در حوزه ترانه‌سرایی نیز فعالیت‌هایی داشته و یکی از کارهای مشهورش «سرو شهید جوان» است که با صدای «شهرام ناظری» اجرا شد. حالا اما مهدی خطیبی، پژوهشگر ادبی، حاصل ۲۰ سال تلاشش را در زمینه شناخت شعر هومن ذکایی، در قالب کتابی زیر عنوان «شکفتن در شعر» (گزاره و گزینه‌ای در باب غزل نوکلاسیک) عرضه کرده است. در این کتاب که انتشارات آردمان آن را منتشر کرده، پس از زندگی‌نامه اجتماعی و شاعرانه ذکایی، بررسی غزل‌های او و سپس گزیده‌ای از غزل‌ها و سپس عکس‌های جذابش با شخصیت‌های آشنا آمده است. «شکفتن در شعر» برای آنان که از اهالی جدی غزل هستند، اتفاق ویژه‌ای به شمار می‌رود.

ابراهیم حسن بیگی / نویسنده و مدرس داستان‌نویسی

در تراز آثار خارجی

«ماجراهای کارآگاه انوش»، یک مجموعه ۸ جلدی رمان پلیسی است، به قلم داریوش عابدی که از سوی انتشارات قدیانی برای مخاطب جوان و نوجوان منتشر و روانه کتاب‌فروشی‌ها شده است. از آنجایی که سیر مطالعاتی‌ام مختص به موضوع و ژانر خاصی نیست، این مجموعه را خواندم. اصولاً داستان‌های پلیسی و جنایی اغلب با استقبال روبه‌رو می‌شوند. داستان‌های پلیسی چون از ظرفیت بالای کشش و تعلیق برخوردارند، برای همه مخاطبان سنی آثاری جذاب و خواندنی هستند. داریوش عابدی در این مجموعه با توانایی بالا و تبحری خاص، پیچ‌وخم‌های معمایی و پلیسی داستان را یکی پس از دیگری طی می‌کند و با حفظ تعلیق و انتظار، گره اصلی را در پایان داستان باز می‌کند، آنچنان که خواننده تا پایان کتاب نمی‌تواند به راز جنایت پی ببرد. در عین حال عابدی در شخصیت‌پردازی و چینش حوادث داستان، طوری عمل می‌کند که گویی خواننده در حال دیدن فیلمی جنایی است و نفسش در سینه حبس می‌شود. عابدی مهم‌ترین عامل داستان‌های پلیسی را که حفظ تعلیق و پیچیدگی در لایه‌های مختلف به شمار می‌آید به خوبی رعایت کرده است. مجموعه کارآگاه انوش در ساخت و پرداخت و رعایت اصول داستان‌های جنایی چیزی از مشابه‌های خارجی کم ندارد. آنچه ما کم داریم، کم‌لطفی سازندگان فیلم و سریال‌هایی است که کتاب نمی‌خوانند و داستان‌های این چنینی را به تصویر نمی‌کشند.

MAPNA: A PIONEER IN THE ENERGY INDUSTRY

- COMBINED CYCLE POWER PLANTS
- ENERGY EFFICIENCY OPTIMIZATION
- RENEWABLE ENERGIES
- UPSTREAM AND DOWNSTREAM OIL & GAS INDUSTRIES

NO. 231, MIRDAMAD BLVD, TEHRAN 1918953651, IRAN, P.Q.BOX: 19395/6448

PHONE: +98 21 24711001-2 | FAX: +98 21 22908597-8

INFO@MAPNAGROUP.COM | WWW.MAPNAGROUP.COM

ساخت ۱۳۵ مدرسه و ایجاد فرصت تحصیل
برای بیش از ۱۱ هزار دانش آموز در راستای مسئولیت اجتماعی

#بخوانیم_برای_ایران

بانک ملی ایران

حامی سی و ششمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

www.bmi.ir/kids

  [kidsbankmelli](https://www.facebook.com/kidsbankmelli)

کانون جوانه ها
بانک ملی ایران

بانک ملی ایران